

העולה מהסוגיא

מסכת 'במות' ◇ דף פג - פט ◇ גליון 13

פרשת נשא ה'תשפ"ב

דף פג

- ◇ דין אנדרוגינוס (לרב ושמואל) – נחלקו האמוראים בדעת רב האם פוסקים שאנדרוגינוס נחשב לזכר ודאי או לספק זכר ספק נקבה, ושמואל פוסק שאנדרוגינוס נחשב לזכר ודאי.
- ◇ דין משכב זכר באנדרוגינוס – לר' אליעזר חייבים עליו סקילה כזכר ולרבי סימאי חייבים עליו סקילה משתי מקומות^א.
- ◇ טומטום – לא ידוע האם הוא זכר או נקבה. ובאופן שנקרע ונמצא זכר לר' יהודה הוא סריס ודאי ולר' יוסי בר יהודה נחשב ספק סריס^ב.

פרק תשיעי

דף פד

- ◇ חללה לכהן – לרש"י אסורה בלאו של חללה לתוס' אסורה בלאו של חללה ובעשה של 'קדושים תהיו'.
- ◇ מצרי שלישי – לרש"י נחשב 'קהל' כמו ישראל גמור, לתוס' אינו נחשב 'קהל' כמו גר^ג.
- ◇ דין נשים – אשה מוזהרת בכל האיסורים כמו האיש, אבל אשה כהנת אינה אסורה להנשא לפסולי כהונה משום ש'לא הוזהרו כשרות להנשא לפסולים'^ד.

דף פה

- ◇ יבמה שהיא שניה על הבעל ולא שניה על היבם – אין לה כתובה מן היבם^ה.
- ◇ **דיני אשה שאסורה על הבעל**
- הקדמה – המשנה אומרת שאלמנה לכה"ג גרושה וחלוצה לכהן הדייט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל למזמר ונתין יש להם כתובה וכן יש להם פירות מזונות בלאות אבל שניות אין להם כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות^ו, ובביאור החילוק בין אלמנה לכה"ג שיש לה כתובה לשניות שאין להם כתובה נחלקו התנאים כדלהלן.

» השלמות «

- א המקור של ר' סימאי שחייבים עליו משתי מקומות הוא מהפסוק 'ואת זכר לא תשכב משכבי אשה' ודורשים שיש זכר שחייבים עליו בשתי משכבות, אמנם ר' אליעזר דורש 'ואת זכר לא תשכב משכבי אשה' שחייבים רק במקום זכרות ולא בשתי מקומות.
- ב הגמ' מבארת שהנפק"מ האם טומטום שנקרע נחשב לסריס ודאי או לספק סריס הוא באופן שנפלה יבמה ליבום לפני טומטום ואח נוסף והטומטום חלץ שלמ"ד שנחשב לסריס ודאי אינו פוסל על האח השני ולמ"ד שנחשב ספק סריס פוסל על האח השני, וכן נפק"מ באופן שנפלה יבום ליבום לפני טומטום ואין אח נוסף שלמ"ד שנחשב לסריס ודאי אינה צריכה חליצה ולמ"ד שנחשב ספק סריס צריכה חליצה.
- ג הנפק"מ בין רש"י לתוס' למ"ד קהל גרים לא איקרי קהל וגר מותר בפסולי קהל האם מצרי שלישי מותר בפסולי קהל: לרש"י אסור בפסולי קהל משום שנחשב ל'קהל' כמו ישראל גמור לתוס' מותר בפסולי קהל משום שאינו נחשב ל'קהל' כמו גר.
- ד למורת שאשה כהנת אינה אסורה להנשא לפסולי כהונה, מ"מ כהן שנושא אשה פסולה האיסור הוא הן על הבעל והן על האשה.
- ה המקור של הדין שאשה מוזהרת בכל העריות הוא מהפסוק 'איש או אשה כי יעשו מכל חטאות האדם' ודורשים שהשווה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה. ולפי ל"ק בגמרא מפסוק זה אפשר ללמוד רק ל'לאו שווה בכל' והמקור שאשה מוזהרת גם ב'לאו שאינו שווה בכל' הוא מהפסוק 'אשה זונה וחללה לא יקחו ואשה גרושה מאישה לא יקחו' ודורשים שכהן שנשא אשה פסולה האיסור הוא הן על הבעל והן על האשה. ולפי ל"ב אפשר ללמוד מהפסוק 'איש או אשה כי עשו מכל חטאות האדם' הן ל'לאו שווה בכל' והן ל'לא שאינו שווה בכל' (והסיבה שצריך פסוק באיסורי כהונה 'לא יקחו' שכהן שנשא אשה פסולה האיסור הוא הן על הבעל והן על האשה הוא כדי שלא נלמד מהאיסור של טומאת כהנים שהאשה אינה מוזהרת ב).^ז
- ה דין כתובת יבמה הוא מנכסי הבעל ובאופן שאין נכסים לבעל מנכסי היבם, ויבמה שהיא שניה על הבעל ולא על שניה על היבם אין לה כתובה מנכסי הבעל משום שאין כתובה ב'שניה' וכן אין לה כתובה מהיבם משום שרבתן תיקנו כתובה מן היבם רק באופן שמוזרת לבעל אבל באופן שאסורה לבעל לא תיקנו.
- ו הגמ' מבארת שדברי הבריייתא שיש מזונות נאמרו רק לאחר מיתה אבל בחיי הבעל אין לה משום שהבעל צריך לגרשה (בין באופן שהבעל נמצא כאן ובין באופן שהבעל הלך למדינת

- לר' שמעון בן אלעזר – באופן ש'הוא פסול והיא פסולה' יש לה כתובה משום שהבעל גרם את הנישואין ולכן קנסו אותו שיתן כתובה, אבל באופן ש'הוא כשר והיא כשרה' אין לה כתובה משום שהאשה גרמה את הנישואין ולכן קנסו אותה שלא תקבל כתובה^ז.
- לרבי – באופן שיש איסור דאורייתא יש לאשה כתובה משום שדברי תורה לא צריכים חיזוק ובאופן שיש איסור דרבנן אין לאשה כתובה משום שדברי רבנן צריכים חיזוק.
- הנפק"מ בין ר' שמעון בן אלעזר לרבי – א. ממזרת ונתינה לישראל. ב. מחזיר גרושתו משנשאת. ג. בעולה לכה"ג. ד. הבא על אשתו שנסתרה (סוטה ספק). ה. הבא על אשתו שזינתה (סוטה ודאי). ובכל האופנים הללו יש בהם איסור דאורייתא והאשה מרגילה^ח.

דף פו

- ◆ דיני מעשר ראשון – לר"מ אסור לזרים לרבנן מותר לזרים^ט.
- ◆ האם אשה יכולה להפריש תרומות ומעשרות מפירות בעלה – אשה נשואה יכולה להפריש תרומות ומעשרות או לשלוח שליח להפריש תרומות ומעשרות מפירות בעלה דכתיב 'ואכלתם אותו בכל מקום אתם ובתיכם' השווה אשתו לו, אבל אשה ארוסה לא יכולה להפריש תרומות ומעשרות או לשלוח שליח להפריש מפירות בעלה.

◆ דיני מעשר ראשון

- לר"ע – לפני הקנס ניתן ללוי ולאחר הקנס נחלקו האמוראים האם ניתן לכהן וללוי או דלמא ניתן ללוי ולעניים.
- לר' אלעזר בן עזריה – לפני הקנס ניתן לכהן וללוי ולאחר הקנס ניתן לכהן^י.

דף פז

◆ האם אשה אוכלת תרומה

- הקדמה – הנידון האם אשה אוכלת תרומה תלוי בשלש דברים: א. האם היא בת כהן או בת ישראל. ב. האם היא נשואה לכהן או נשואה לישראל או פנויה. ג. האם יש לה זרע מכהן או מישראל וכדלהלן.

⇒ השלמות ⇒

(הים).

הגמ' בכתובות [נא ב] מביאה שנחלקו אב"י ורבא באלמנה לכה"ג שנשבתה האם הבעל חייב לפדותה לאב"י חייב לפדותה ולרבא אינו חייב לפדותה. ובדברי הברייתא בסוגיין מבואר שאלמנה לכה"ג יש לה פירות ובביאור הדבר נחלקו אב"י ורבא: לפי דברי אב"י כוונת הברייתא שרבנן תיקנו דין 'פירות תחת פירקונה' ולכן הבעל אוכל פירות ובאופן שהאשה נשבתה הבעל חייב לפדותה. ולפי דברי רבא נחלקו רש"י ותוס': רש"י מבאר שכוונת הברייתא שהפירות שייכים לאשה ומוציאים מן הבעל את כל הפירות שאכל. ותוס' מבאר שכוונת הברייתא שהפירות שייכים לבעל ובאופן שהאשה נשבתה הבעל חייב לפדותה עד שיעור דמי הפירות ולא כמו אשה רגילה שהבעל חייב לפדותה גם ביותר מדמי הפירות שאכל.

בדברי הברייתא מבואר שבשניות אין לה פירות ותוס' מבאר שכוונת הברייתא שהבעל אוכל פירות ואין הבעל חייב לפדותה כשנשבתה.

ז בביאור לשון ר' שמעון בן אלעזר 'הוא פסול והיא פסולה' נחלקו רש"י ותוס': רש"י מבאר שהבעל פסול והאשה פסולה, ותוס' מבארים שהזרע פסול והאשה פסולה. (בברייתא מובא 'דבר אחר' 'זהו מרגילה וזו היא מרגילתו' והגמ' מסתפקת האם ה'דבר אחר' נאמר לפי רבי או לפי ר' שמעון בן אלעזר אמנם בהמשך דברי הגמ' מוכח שנקטה שה'דבר אחר' נאמר לפי ר' שמעון בן אלעזר).

הטעם של ר' שמעון בן אלעזר שבאופן ש'הוא כשרה והיא כשרה' האשה גרמה את הנישואין משום ש'יותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה להנשא' אבל באופן ש'הוא פסול והיא פסולה' א"א לומר שהאשה גרמה את הנישואין ולכן אומרים שהאיש גרם את הנישואין.

ח נחלקו התנאים [קידושין טט א] האם ממזרים יכולים להטהר לרבי טרפון יכולים להטהר ולר' אלעזר לא יכולים להטהר, והגמ' מבארת שלמ"ד שלא יכולים ממזרים להטהר אין האשה מרגילה ולמ"ד שיכולים ממזרים להטהר האשה מרגילה (תוס' מבאר שלמרות שאפשר לטהר רק את הזכרים ולא את הנקבות מ"מ הבעל לא מקפיד).

הגמ' מבארת שמחזיר גרושתו האשה מרגילה משום שהאשה לא נפסלת וכן הזרע לא נפסל, אמנם לפי ר"ע רבי עקיבא שיש ממזר מחייבי לאוין האשה לא מרגילה משום שהזרע נפסל.

הגמ' מבארת שבעולה לכה"ג האשה מרגילה משום שהאשה לא נפסלת וכן הזרע לא נפסל, אמנם לפי דברי ר' אליעזר שפנוי הבא על הפנויה עשאה זונה וכן מחלל את האשה האשה לא מרגילה.

הגמ' מבארת שהבא על אשתו שנסתרה האשה מרגילה משום שהאשה לא נפסלת (שהרי היא פסולה ועומדת) ואין הזרע נפסל, אמנם לפי ר' מתיא בן חרש שסובר שבאופן שבעלה בא עליה בדרך נעשית זונה האשה לא מרגילה.

הגמ' מבארת שהבא על אשתו שזינתה האשה מרגילה משום שהאשה לא נפסלת (שהרי היא פסולה ועומדת ואין הזרע נפסל).

ט המקור של ר"מ שמעשר ראשון אסור לזרים דכתיב 'כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה' הוקש מעשר לתרומה כמו שתירומה אסורה לזרים כך מעשר אסור לזרים, אמנם רבנן סבורים שלומדים מהיקש זה שכמו שחייבים מיתה על טבל שלא הופרש ממנו תרומה כך חייבים על טבל שלא הופרש ממנו מעשר ראשון. ונחלקו תירוצי התוס' האם טבל של מעשר עני חייבים עליו מיתה לתירוץ הראשון אין חייבים עליו מיתה משום שהמקור שנחשב ל'טבל' הוא מהגז"ש 'בשעריך' מהפסוק 'לא תוכל לאכול בשעריך' לפסוק 'ואכלו בשעריך' ולומדים מגז"ש זו אזרה ולא לומדים מיתה ולתירוץ השני חייבים מיתה משום שכמו שטבל של מעשר ראשון חייבים עליו מיתה כך טבל של מעשר עני חייבים עליו מיתה.

י ר' אלעזר בן עזריה סובר שלפני הקנס מעשר ראשון ניתן לכהן וללוי, ולמרות שבפסוק כתוב שמעשר ראשון ניתן ללוי מ"מ הכהנים נקראים לוים.

- אשה נשואה:
 - באופן שנשואה לכהן – אוכלת בתרומה אפילו באופן שהיא בת ישראל ויש לה זרע מישראל.
 - באופן שנשואה לישראל – אינה אוכלת בתרומה אפילו באופן שהיא בת כהן ויש לה זרע מכהן.
 - אשה פנויה:
 - באופן שיש לה זרע מכהן – אוכלת בתרומה אפילו באופן שהיא בת ישראל.
 - באופן שיש לה זרע מישראל – אינה אוכלת בתרומה אפילו באופן שהיא בת כהן.
 - באופן שיש לה זרע מכהן ומישראל – באופן שיש לה זרע מכהן ואח"כ זרע מישראל אינה אוכלת בתרומה ובאופן שיש לה זרע מישראל ואח"כ זרע מכהן אוכלת בתרומה"א.
 - באופן שאין לה זרע – באופן שהיא בת כהן אוכלת בתרומה ובאופן שהיא בת ישראל אינה אוכלת בתרומה.
- ◆ דיני בת כהן שנשאת לישראל ובעלה מת ואין לה זרע – אוכלת בתרומה ואינה אוכלת בחזה ושוק"ב.

פרק עשירי

◆ דיני עדות על אשה שמת בעלה

- האם עד אחד נאמן להעיד על אשה שמת בעלה – מדאורייתא לא נאמן משום שעד אחד לא נאמן באופן ש'אתחזק איסורא' ומשום ש'אין דבר שבערוה פחות משנים', ומדרבנן נאמן כיון ש'מתוך חומר שהחמרתה עליה בסופה הקלתה עליה בתחלתה' שרבנן אמרו שאם בעלה יחזור אסורה על שניהם ולכן האשה 'דייקא ומנסבא'.
- אשה שהעידו שמת בעלה ובסוף בעלה חזר:
 - באופן שנשאת על פי עד אחד (לפי ת"ק): א. אסורה על שניהם, ויוצאת בגט משניהם, והוולד ממזר משניהם. ב. לא נוהג בה דיני הכתובה (אין לה כתובה ולא כתובת בנין דכרין ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות מהראשון ומהשני. והראשון והשני לא זכאים במציאתה ובמעשה ידיה). ג. הראשון והשני לא נטמאים לה ולא מפירים נדריה. ד. נפסלת מהכהונה ומהתרומה ומהמעשר. ה. באופן שנפלה ליבום האחים של הראשון והשני חולצים ולא מייבמים"ג.

☞ השלמות ☞

- יא בדברי המשנה מבואר שבאופן שיש לה זרע מכהן ואח"כ זרע מישראל ומת הזרע מישראל אוכלת בתרומה והמקור לכך הוא מדכתיב 'ובת כהן' לרבות שחזרת לאכול משום בנה.
- יב נחלקו האמוראים מהו המקור של הדין שאינה חוזרת לחזה ושוק: א. לרב חסדא דכתיב 'ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל' ודורשים במורם מן הקדשים לא תאכל. ב. לרב נחמן דכתיב 'מלחם אביה תאכל' ודורשים שלא אוכלת כל לחם אלא רק תרומה ולא חזה ושוק. ג. לרב ספרא דכתיב 'מלחם' ולא בשר. ד. לרב פפא דכתיב 'מלחם אביה' תרומה שייכת לאביה ולא קדשים שאינם שייכים לאביה אלא שייך ל'שולחן גבוה'. ה. לרבא דכתיב 'ואת חזה התנופה ואת שוק התרומה תאכלו אתה ובניך ובנותיך אתך' ודורשים שבנותיך אוכלות בזמן שהם אתך ולא נשואות שחוזרות לבית אביהן.
- יג אסורה על זה ועל זה – מדאורייתא נחשב שזינתה באונס כיון שנשאת על פי עד אחד ואינה אסורה לבעל ולבועל, אמנם מדרבנן נחשב שזינתה ברצון ואסורה על הבעל והבועל משום שהיא מוטל עליה לברר שבעלה מת, וכיון שבעלה חזר מוכח שלא ביררה היטב.
- צריכה גט מזה ומזה – מהראשון צריכה גט משום שהיא אשתו, ומהשני צריכה גט גזירה דרבנן משום שנראית שהתגרשה מהראשון ונשאת לשני וחזרה לראשון ואסורה מדין מחזיר גרושתו לאחר שנשאת.
- הוולד ממזר מזה ומזה – הוולד מן הראשון ממזר מדרבנן משום שמדאורייתא היא אשתו והוולד מן השני ממזר מדאורייתא, ובאופן שהראשון גירש או מת ואח"כ נבעלה לשני הוולד ממזר מדרבנן.
- לא נוהג בה דיני הכתובה – הגמ' מבארת שלמרות שמעיקר הדין נחשבת אשתו של הראשון ונוהג בה דיני הכתובה מ"מ רבנן אמרו שאין לה כתובה משום שהסיבה שרבנן תיקנו כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה ובאופן זה עומד להוציאה, ומטעם זה לא נוהג בה תנאי הכתובה (פירות מזונות בלאות), וכתובת בנין דכרין, וכן הבעל לא זכאי במציאתה משום שרבנן תיקנו שיזכה במציאתה כדי שלא תהיה איבה ובאופן זה אדרבה 'תיהו לה איבה ואיבה', וכן הבעל לא זכאי במעשה ידיה משום שמעשה ידיהם הם תחת המזונות ובאופן זה שאינה אוכלת מזונות הבעל לא זכאי במעשה ידיה.
- הבעל הראשון והשני לא נטמאים לה – הגמ' מבארת שהדין שהבעל מטמא לאשתו נאמר רק באשתו הכשרה אבל לאשתו פסולה אינה מטמא.
- הבעל הראשון והשני לא מפירים נדריה – הגמ' מבארת שהסיבה שהבעל מיפר נדריה כדי שלא תתגנה על בעלה אבל באופן זה אדרבה 'תתגנה ותתגנה'.
- נפסלת מהכהונה ומהתרומה ומהמעשר – רבנן קנסוה שנחשבת כמו שזינתה ברצון שנפסלת מהכהונה ומהתרומה, ורבנן הוסיפו וקנסו שנפסלת מהמעשר למרות שבת לוי שזינתה אינה נפסלת מהמעשר.
- המשנה מביאה שיש תנאים שחולקים על דברי ת"ק: לר' יוסי יש לה כתובה מבעלה הראשון לר' אלעזר הבעל הראשון זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה לר' שמעון באופן שנפלה ליבום האח של בעלה הראשון יכול לייבם וכן אין הוולד מהראשון ממזר. ובדברי הגמ' להלן [צא א] נחלקו האמוראים בביאור שיטות התנאים הללו: לרב הונא כל תנא מוסיף על התנא שקודם לו כלומר ר' יוסי חולק בדין אחד על דברי ת"ק ור' אלעזר חולק בשני דינים על ת"ק ור' שמעון חולק בשלשה דינים על ת"ק ולר' יוחנן כל תנא מוריד מהתנא שקודם לו כלומר ר' יוסי חולק בג' דינים על ת"ק ור' אלעזר חולק בשני דינים על ת"ק ור' שמעון חולק בדין אחד על ת"ק.

- באופן שנשאת על פי שני עדים - לר"ש מותרת לחזור לראשון משום שהייתה אנוסה, ובדעת רבנן נחלקו האמוראים [צא א] האם מותרת לחזור לראשון או שאסורה לחזור לראשון⁷.
- באופן שהתקדשה על פי עד אחד או על פי שני עדים – מותרת לחזור לראשון ולא צריכה גט מהשני⁸.
- האם חייבת בקרבן:
 - באופן שבי"ד התירוה ונשאת – לתנא דמתניתין פטורה מן הקרבן משום שיש פטור של 'הוראת בי"ד', לדעת ר' אלעזר [צב א] חייבת בקרבן ואין פטור של הוראת בי"ד משום שבי"ד טעו במציאות.
 - באופן שבי"ד התירוה וזינתה - חייבת בקרבן משום שבי"ד התירו לה להנשא ולא לזנות⁹.
 - באופן שבי"ד לא התירוה ונשאת או זינתה – חייבת בקרבן¹⁰.

דף פה

◆ דין אשה שיש תרי ותרי האם מת בעלה

- האם מותרת להנשא – אסורה להנשא.
- באופן שנשאת האם תצא:
 - באופן שנשאת לאדם שאינו יודע האם מת בעלה או באופן שהיא לא יודעת האם מת בעלה – תצא¹¹.
 - באופן שנשאת לאדם שיודע שמת בעלה והאשה יודעת שמת בעלה:
 - באופן שנשאת לפני שבאו שני העדים האוסרים – לא תצא.
 - באופן שנשאת לאחר שבאו שני העדים האוסרים – לת"ק לא תצא לר' מנחם ברבי יוסי תצא¹².

דף פט

◆ דיני תרומה

- התורם מן ה'נקוב' על ה'אין נקוב' – תרומה ולא תאכל עד שיפריש עליה תרומה ממקום אחר¹³.
- התורם מה'אין נקוב' על ה'נקוב' – תרומה ויחזור ויתרום¹⁴.

☞ השלמות ☞

יד המשנה אומרת 'נשאת שלא ברשות מותרת לחזור לו' כלומר באופן שנשאת על פי שני עדים שלא ברשות בי"ד מותרת לחזור לראשון, ובדברי הגמ' מבואר שדין זה הוא המשך לדברי ר"ש, והגמ' דנה האם רבנן חולקים על דבריו: רב ששת סובר שרבנן לא חולקים על דבריו ומותרת לחזור לראשון משום שהיא אנוסה אמנם רב סובר שרבנן חולקים על דבריו ולפי רבנן אסורה לחזור לראשון.

טו הגמ' [פט א] מבארת שלמרות שאשה שנשאת לאחר צריכה גט מהשני מדרבנן משום שנראית שהתגרשה מהראשון ונשאת לשני וחזרה לראשון ואסורה מדין מחזיר גרושתו לאחר שנשאת, מ"מ באופן שהתקדשה לאחר לא צריכה גט מהשני משום שרבנן קנסו רק באופן שעברה איסור ונשאת לאחר אבל באופן שלא עברה איסור כגון שהתקדשה לאחר לא צריכה גט מהשני חכמים לא קנסו אלא תלו שיאמרו שהנישואין לשני היו נישואי טעות.

טז ונחלקו האמוראים בגמ' מה הכוונה 'זינתה' לר' אלעזר זנות ממש וכ"ש באופן שנשאת אלמנה לכה"ג וגרשה לכהן הדיוט לר' יוחנן אלמנה לכה"ג גרשה וחלוצה לכהן הדיוט אבל באופן שזינתה ממש פטורה מן הקרבן משום שבי"ד החשיבוה לפנייה.

יז רש"י במשנה מבאר שהדין שחייבת בקרבן באופן שנשאת שלא על פי בי"ד נאמר בין באופן שנשאת על פי עד אחד ובין באופן שנשאת על פי שני עדים

יח כך מבואר בדברי הגמ' שמעמידה את דברי רב שאם נשאת לא תצא באופן שנשאת לאחד מעדיה והאשה טוענת ברי אבל באופן שנשאת לאדם שלא טוען ברי או באופן שהאשה לא טוענת ברי תצא כיון שיש חיוב של אשם תלוי.

תוס' מבאר שהדין שבאופן שנשאת לאדם אחר שאינו יודע חייב אשם תלוי נאמר לא רק לפי המ"ד 'תרי ותרי ספיקא דרבנן' אלא גם למ"ד 'תרי ותרי ספיקא דאורייתא' משום שבאופן זה א"א להעמיד את האשה בחזקת אשם משום שהחזקה של 'אשה דייקא ומנסבא' מרעת את החזקה של האשת איש. תוס' מוסיף ומבאר שהדין שבאופן שנשאת לאדם אחר שאינו חייב אשם תלוי נאמר גם למ"ד שחיוב אשם תלוי נאמר רק באופן של 'התיכה אחת משתי התיכות משום שהטעם שצריך התיכה אחת משני התיכות הוא משום שאפשר לברר על ידי בקי ובאופן זה אפשר לברר על ידי הזמה או שהטעם שצריך התיכה אחת משני התיכות משום שאיבד איסורא ובאופן זה נחשב איבד איסורא משום שיש לה חזקת אשת איש.

יט נחלקו הלישונות בגמ' בדעת רב: לל"ק פוסק כדברי ת"ק, ולל"ב פוסק כדברי ר' מנחם בר יוסי. עוד נחלקו התירושים בגמ' בדין כהן שנשא אשה שיש תרי ותרי האם היא זונה לפי תירוץ אחד בגמ' דין זה כדן תרי ותרי על אשה שמת בעלה ולפי תירוץ שני בגמ' איסור כהונה יותר חמור והכהן צריך לגרשה בין באופן שנשא לפני שבאו שני העדים האוסרים ובין באופן שנשא לאחר שבאו שני העדים האוסרים דכתיב 'וקדשתו'.

כ מדרבנן ה'נקוב' וה'אין נקוב' חייבים בתרומה וחלה התרומה, אמנם מדאורייתא ה'נקוב' חייב בתרומה וה'אין נקוב' לא חייב בתרומה, ולא חלה התרומה אלא היה נחשב לטבל, ולכן אסור לכהן לאכול את התרומה עד שיפריש עליה תרומה ממקום אחר.

כא מדרבנן ה'נקוב' וה'אין נקוב' חייבים בתרומה וחלה התרומה, אמנם מדאורייתא ה'נקוב' חייב בתרומה וה'אין נקוב' לא חייב בתרומה ולא חלה התרומה מה'אין נקוב' על ה'נקוב' אלא ה'נקוב' נחשב לטבל. ולכן צריך לחזור ולתרום שוב על ה'נקוב'.

- התורם מן הטמא על הטהור:
 - במזיד – מדאורייתא חלה התרומה, ומדרבנן: לרב חסדא לא נחשב לתרומה כלל משום שחכמים הפקיעו את התרומה ויש כוח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה. לרב נתן בר אושעיא תרומה ויחזור ויתרום משום שאין כוח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה^{כב}.
 - בשוגג - תרומתו תרומה^{כג}.
- התורם מן הרעה על היפה – תרומתו תרומה^{כד}.

לע"נ א"מ הר"ר יהודה ב"ר יעקב צבי זצ"ל

ניתן להשיג במייל B0527147396@gmail.com

🕊️ השלמות 🕊️

כב טעם האיסור להפריש מן הטמא על הטהור: לרש"י משום הפסד כהן, לתוס' בפירוש הראשון גזירה משום טמא שלא הייתה לו שעת הכושר שלא חלה התרומה כלל דכתיב 'תתן לו' ודרשינן 'ולא לאורו', לתוס' בפירוש השני משום שנחשב מן הרעה על היפה שאסור לתרום דכתיב 'כל הלבו'.

הגמ' מבארת שהטעם של רב חסדא שלא נחשב לתרומה כלל משום שא"א לקנוס שיהיה תרומה ויחזור ויתרום משום שחכמים חששו שהאדם לא יפריש תרומה שוב (ולמרות שלענין התורם משאין נקוב על הנקוב חכמים קנסו שתרומה ויחזור ויתרום משום שבאופן זה חכמים לא חששו שהאדם לא יפריש שוב משום ש'בתרי מאני ציית בחד מנא לא ציית', וכן המפריש מן הקישות ונמצא מרה חכמים קנסו שתרומה ויחזור ויתרום ולא חששו שהאדם לא ישמע משום שמדובר באדם שעשה עבירה בשוגג שלא חשוד לעבר על דברי חכמים אבל המפריש מן הטמא על הטהור במזיד חשוד לעבור על דברי חכמים).

כג הגמ' מבארת שרבנן לא קנסו בתורם מן הטמא על הטהור משום שהאדם לא יכל לבדוק האם הפירות טמאים או טהורים, אבל התורם קישות ונמצאת מרה רבנן קנסו שיחזור ויתרום גם באופן שתרם בשוגג משום שיכל לבדוק האם הקישות היא מרה (לאחר שיפריש תרומה על הקצת שתורם מיניה וביה).

כד תוס' מבאר שרבנן לא קנסו באופן שהפירות הרעים ראויים לאכילה אבל מן הטמא על הטהור שהפירות הטמאים לא ראויים לאכילה כלל רבנן קנסו (אמנם בקישות ונמצאת מרה רבנן קנסו משום שמרה לא ראויה לאכילה יותר מפירות רעים אחרים).